

..... Σ Η Μ Α

Ο.- Θά ἀκούσετε τή λαογραφική μας ἐμπομπή " Ποντιακοί ἀντίλαλοι ", πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Μουσική ἐπιμέλεια Ἑρρικλῆ Κοιοζίδη.

..... τό σῆμα σβῆνει

Ο.- Ἡ λαϊκή ποίηση εἶναι γνήσια λυρική. Τόσο στά δημοτικά μας τραγούδια, ὅσο καί στά λιανοτράγουδα, ὁ ποιητής λαός μας, μέ τρόπο λυρικό, τραγουδᾷ τή ζωή. Τό συναίσθημα τοῦ λαοῦ σέ κάθε ποίημα του εἶναι ἀληθινό.

Ὁ ποιητής λαός δέν παρουσιάζει φιλοσοφικά δημιουργήματα, μέ τά ὁποῖα νά ἀντιμετωπίζη σπουδαῖα κοινωνικά ζητήματα. Οἱ ἐμπνεύσεις του εἶναι ἀπλές, τά θέματά του καθημερινά. Ἀπέναντι σ' ὅλα τά προβλήματα τῆς ζωῆς ἀφήνει ὁ λαός τήν ψυχή του λεύτερη νά ἀντιπράση, δέν ἐμποδίζει τά συναισθήματά του νά ἐκδηλωθοῦν μέ ἐλευθερίαν, χωρίς κανένα ἐκβιασμό καί χωρίς νά τά ἐπηρεάζη κανένας ὑπολογισμός.

..... Λ Υ Ρ Α

Εἶναι ἡ ψυχή τοῦ λαοῦ εὐπαθής, εὐαίσθητη, πρό παντός στόν τομέα τοῦ ἔρωτα.

Κόρη πανέμορφη, τί ἤθελες καί περνοῦσες ἀπό τή γειτονιά μου; Ἄς ἦταν νάπαιρνες ἄλλο ὁρόμο, νά μή σ' ἐβλεπαν τά μάτια μου. Τώρα, πού σέ εἶδα, μοῦ ἄναφες τή φλόγα τοῦ ἔρωτα μέσ' στήν καρδιά μου.

- Ἀπ' ἀδελκιάν ντ' ἔραεες, πλάν κιάν κατ' ἐδεβαῖνες;

Κι' ἀπό τότε, πού σέ πρωτοεἶδα, ἡ μορφή σου ἐντυπώθηκε μέσ' στήν ψυχή μου, ἡ ἰδέα σου κυριαρχεῖ πάντα στή σκέψη μου. Σοῦ ἀφοσιώθηκα, εἶσαι ἐσύ ἡ εὐτυχία μου.

- Ἐρθεες, ἐπαῖρες σ' ὀμμάτια μ', ἄλλ' ἄς σό νοῦ μ' κ' ἐξέβες.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Ἡ ὑπερβολή εἶναι ἀπό τά πιό ζωντανά χαρακτηριστικά τῆς Ποίησης. Τήν συναντοῦμε τόσο στήν ἐπάνυμη Ποίηση, ὅσο καί στήν ἀνώνυμη. Ἡ δευτερὴ ποίηση εἶναι ἡ λαϊκή. Ὁ ἀνώνυμος λαός περιβάλλει τά ποιήματά του μέ καθολικά νοήματα. Ἀλλά ὁ λόγος περί ὑπερβολῆς.

Μέ τήν ὑπερβολή ὁ ποιητής προσπαθεῖ νά ὁῶση μεγαλοπρέπεια στό αἶσθημά του. Ὑπερεκτιμᾷ τόν ἔρωτά του καί χτίζει τό οἰκοδόμημα τῆς εὐτυχίας του πάνω στίς στερεές βάσεις του.

Νά τί λέει ἓνας λαϊκός ποιητής στήν ἀγαπημένη του:

— Γουρπάνι σ', ποῦ εἶζω σε, ὀφρυόπογιαλίσσα,

Δυό μαχαίρια κοφτερά τά φρύδια σου, τά γραμμένα, ἀγαπημένη μου,
μου τά ἔμπηξες μέσ' στήν καρδιά μου. Δέ σιέπτεσαι τό καιό, πού μπο-
ρεῖς νά μοῦ κάνης;

— Γιά τ' ἐσέν θά κρεμάουμαι, θά γίνεσαι κανλίσσα.

"Αν μέ ἀρνηθῆς, ἡ ζωὴ γιά μένα θά σβῆσῃ καί θά εἶσαι ἐσύ ὁ ἡθι-
κός αὐτουργός.

Θά ἔλεγε κανεῖς, πῶς ὁ ἐρωτευμένος νέος κάνει κάποιο ψυχικό
ἐξαναγκασμό στήν κόρη. Ἀλλά ἡ ἐννοια τῆς ὑπερβολῆς ἐν βρίσκεται
ἐδῶ. Ἐμμεσα, ἀλλά πολύ καθαρά καταφαίνεται, ὅτι ὑπερβάλλει τόν πό-
νο καί τόν καῦμό του. Καί ἀκριβῶς ἐδῶ θά παίξῃ τό ρόλο τῆς ἡ ὑπερ-
βολῆς. Ἡ κόρη ἐν μπορεῖ, παρὰ νά συγκινηθῇ στό τέλος.

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.— Στό ἀκόλουθο εἰσιτιχο ὁ λαϊκός ποιητής παρουσιάζει μιὰ ποιητική
εἰκόνα μεγαλόπρεπη καί ἐπιβλητική. Αἰσθάνεται τρισευτυχισμένος, πού
ζεῖ καί ὑπάρχει πάνω σέ τοῦτον τόν πλανήτη, κάτω ἀπό τό στοργικό
οὐρανό. Αἰσθάνεται τήν προστασία τῆς γῆς καί τοῦ οὐρανοῦ. Προσωπο-
ποιεῖ καί τούς δύο. Πολυεὐσπλαχνη θεά, ἡ γῆ, καί φιλόανθρωπος θεός, ὁ
οὐρανός. Βέβαια πρόκειται γιά ὑπολείμματα εἰδωλολατρικῶν ἀντιλή-
ψεων, πού οἱ αἰῶνες ἐν τά ἐξαφάνησαν πέρα γιά πέρα. Ἀλλά ἐν ἔ-
χει τοῦτο σημασίαν. Ὁ ποιητής ἄλλοῦ θέλει νά καταλήξῃ καί χρησιμε-
μοποιεῖ τοῦτα τά μέσα.

.....ΛΥΡΑ

Ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς μέ εἰλικρίνεια σοῦ ἐκφράζω τόν
ἔρωτά μου, κόρη ἀγαπημένη.

— Ὁ οὐρανόν κί λέγ' ἄτο, ἡ γῆ κί μαρτυρᾷ το.

Κι' ἄς μή περάσῃ ἀπό τό μυαλό κανενός, πῶς θά τήν προσβάλω, θά
τήν ἐκθέσω.

— Τ' ὀμμάτια μ' κροῦγν' ἄτεν ἰσμάρ', κανεῖς πά κ' ἐγροικᾷ το.

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.— Τό στοιχεῖο τῆς ψυχικῆς εὐγένειας ἐν λείπει στήν λαϊκή ποίηση.
Οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἔχουν τό " Γινῶθι σ' αὐτόν " σέ μεγαλύτερο
βαθμό ἀπό τούς γραμματιζομένους. Ἐνας τέτοιος ἀπλός ἄνθρωπος,

πού δεν μπόρεσε, νά δημιουργήση τόν έρωτα κάποιας κόρης, όμολογεῖ,
πώς δεν εἶναι ὁ ἴδιος ἄξιος, γι' αὐτό τόν ἀποστρέφεται ἐκείνη.

— Τό στούδι μ' ἡ ἀγαπῖεται, ἐμέν π' ἐλέπ', ἀγρεῖται.

Τό ξέρω, ὅτι εἶμαι ἄσχημος — λέει ὁ νέος —. Πῶς νά μ' ἀγαπήσῃ; Δέν
τήν βλέπετε, πῶς κατσούφιασε, ἡ κόρη π' ἀγαπῶ;

— Τ' ὀφρύς ἐκορβιλίασεν, ἀνεῖ κατ' κί τερεῖτεν;

Ἀλλά, φίλοι ἀκροαταί, τό νά ὁμολογεῖ κανεῖς, ὅτι εἶναι τόσο ἄσχη-
μος, τόσο ἀποκρουστικός, ὥστε νά προκαλεῖ τήν ἀπέχθεια καί τήν ἀγα-
νάκτηση τῆς κόρης, πού ἀγαπᾷ, αὐτή ἡ συμπεριφορά, δεν προδίνει ἓνα
κόσμο ψυχικό ἀνώτερο; Τήν ἰσχίμια τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς δεν καλύ-
πτει ἡ ὀμορφιά τῆς ψυχῆς; Πιστεύομε, πῶς τούτη ἡ συμπεριφορά τοῦ
ἀπλοῦ ἀνθρώπου, θά ἀσκήσῃ εὐεργετική διαπλαστική ἐπίδραση πάνω
στό χαρακτήρα μας. Νά λοιπόν, πῶς τά στοιχεῖα τοῦ παραδοσιακοῦ πο-
λιτισμοῦ εἶναι ἀπαραίτητα, τόσο χρήσιμα γιά τή σημερινή πραγματικό-
τητα.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

— Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐκπομπή μας. Ἀναλύσαμε σήμερα Ποντιακά λιανοτρά-
γουδα ἀπό τή συλλογή Ἀποστόλου Λαπαρίδη.

Θά εἴμαστε καί πάλι μαζί σας τήν ἐρχόμενη Πέμπτη, αὐτή τήν ὥρα.

..... Σ Η Μ Α

— Μετεδόθη ἡ λαογραφική ἐκπομπή τοῦ σταθμοῦ: " Ποντιακοί ἀντίλαλοι"
πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τό σῆμα σβήνει